

# Beleidsplan sociale vaardigheid

## Waarom?

Het doel van sociale veiligheid is om een zo veilig mogelijke leer- en werkomgeving te creëren voor leerlingen, professionals en ouders/verzorgers (hierna: ouders). Een leef- en leerklimaat waarin ons personeel en onze leerlingen zich veilig voelen en zich positief verbonden voelen met de school. We proberen hierdoor alle vormen van agressie, geweld, seksuele intimidatie, discriminatie en pesten in of binnen de directe omgeving van de school te voorkomen en daar waar zich incidenten voordoen adequate maatregelen te treffen om verdere escalatie te voorkomen.

## Wie?

Op school zijn de taken en verantwoordelijkheden omtrent sociale veiligheid weggelegd bij verschillende professionals en andere betrokkenen.

### **Leerkracht**

De leerkracht heeft als primaire taak het geven van een onderwijsaanbod over sociale veiligheid. Onder sociale veiligheid valt de sociaal emotionele ontwikkeling (groepsvorming, tegengaan pesten, sociale onveiligheid, enz.) en relaties en seksualiteit (vriendschap, verliefd, weerbaarheid). Daarnaast is de leerkracht de eerst verantwoordelijke voor het signaleren en bespreekbaar maken van signalen van huiselijk geweld, kindermishandeling, seksueel misbruik en sociale onveiligheid (bijlage 4 – logboek signalen meldcode). De leerkracht deelt de zorgen met de IB-er en waar nodig met leerkrachten van bijvoorbeeld het jaar ervoor. Daarnaast registreert de leerkracht de signalen en genomen stappen in het leerlingvolgsysteem en bespreekt samen met de intern begeleider de signalen met ouders. De leerkracht is geschoold op de genoemde gebieden en houdt kennis op peil. De leerkracht moet een vertrouwensband met ouders onderhouden, daarom ligt de verantwoordelijkheid voor het doen van melding bij “Veilig thuis” bij de intern begeleider en de directie.

### **Directeur**

Bij grote zorgen zal de directeur betrokken worden. Het kan in bepaalde situaties wenselijk zijn dat er adequaat en kordaat gehandeld wordt. Hiervoor is niet alleen daadkracht nodig, maar ook een functie die hiertoe legitimeert. De directeur kan in dit geval bijvoorbeeld het voortouw nemen en knopen doorhakken.

### **Intern begeleider**

De leerkracht deelt eventuele zorgen over een leerling altijd met de intern begeleider. De intern begeleider fungeert als aandachtsfunctionaris kindermishandeling en is een inhoudelijk geschoolde professional. De intern begeleider heeft expertise die zich richt op begeleiding en coaching van de leerkracht, casemanagement, leerling-observatie en advisering.

### **Vertrouwenspersonen**

Ouders, leerlingen en professionals hebben het recht op een objectieve gesprekspartner om advies te vragen over situaties in en om de school die voortkomen uit sociale- of fysieke onveiligheid

## Wat hebben we in huis?

### **Methode relaties en seksualiteit**

Dit lespakket is bedoeld om kinderen vanaf groep 1 t/m groep 8 te ondersteunen bij hun relationele en seksuele ontwikkeling, op een manier die past bij hun leeftijd. Dit betekent dat zij zich kunnen ontwikkelen tot een persoon die: respect heeft voor zichzelf en anderen, zich bewust is van eigen en

andermans gevoelens, wensen, opvattingen en mogelijkheden; steeds betere beslissingen kan nemen op het gebied van relaties en seksualiteit.

Voor de afspraken omtrent de methode relaties en seksualiteit, zie kwaliteitskaart 1.27 relaties en seksualiteit.

### **Kanjertraining**

Kanjertraining is een sociale vaardigheidstraining. Het gaat over het bevorderen van onderling vertrouwen in de klas. Vertrouwen is de basis van het creëren van rust in de klas, het stimuleren van sociale veiligheid en een prettig schoolklimaat. We werken spelenderwijs aan:

- Zelfvertrouwen en veiligheid in de klas.
- Sociale vaardigheden bij kinderen.
- Het beheersen van verschillende oplossingsstrategieën bij kinderen.

Het is belangrijk de kinderen zich bewust te laten maken van hun eigen gedrag en ook inzicht leren krijgen in het gedrag van anderen. De methode wil er eerst voor zorgen dat de kinderen die een gele pet op zetten zekerder moeten worden zodat de kinderen die een zwarte pet op zetten meer tegenwicht krijgen zodat het pestgedrag minder zal worden. Ook zal de groep moeten beseffen dat ze het gedrag van kinderen die een rode pet opzetten soms zelf in stand houden. Alleen lachen om echte leuke dingen. Als dit gebeurt zal het gedrag van kinderen die een rode pet opzetten ook afnemen. Door middel van oefeningen, gesprekken en verhalen zal er aan het gedrag gewerkt worden om zo een positieve sfeer in de klas te krijgen.

Gedragstypes bij de Kanjertraining:

- Het konijn (gele pet) doet zielig, trekt zich terug en doet bang.
- Het aapje (rode pet) lacht uit en doet mee. Doet als een uitslover, maakt theater.
- De pestvogel (zwarte pet) daagt uit, pest zoekt ruzie en speelt de baas.
- De tijger (witte pet) is zichzelf, te vertrouwen, vriendelijk en behulpzaam en op een leuke manier grappig en stoer.

Voor de afspraken omtrent de kanjertraining, zie kwaliteitskaart 1.26 kanjertraining.

### **Grip op de groep**

Aan het begin van elk schooljaar verdiept iedere leerkracht zich in de methodiek van 'Grip op de groep'. Grip op de groep gaat uitgebreid in op het groepsproces in een klas en hoe een leerkracht een positieve leeromgeving creëert aan het begin van het schooljaar. Grip op de groep is geen methode, maar biedt inzicht in processen die in een groep spelen en geeft handvatten om in een groep een positieve sfeer te maken.

Voor de afspraken omtrent Grip op de groep, zie kwaliteitskaart 1.28 Grip op de groep.

### **Gedragcode**

Van leerkrachten wordt een professionele attitude verwacht bij het bewaken en behouden van sociale veiligheid. Hierbij valt te denken aan het opbouwen en invullen van samenwerking met collega's, leerlingen en ouders. Deze competenties zijn onder te verdelen in vier hoofdlijnen.

#### Houding

Competente professionals tonen betrokkenheid, nemen verantwoordelijkheid, gaan professionele relaties aan met collega's en leerlingen en participeren actief in de school. Ze behandelen collega's en leerlingen respectvol en vanuit gelijkwaardigheid en tonen interesse in maatschappelijke ontwikkelingen en knelpunten.

### Kennis

Competente professionals kennen de schoolregels en weten hoe deze worden toegepast en gehandhaafd. Verder hebben ze zicht op de samenstelling van de schoolpopulatie in relatie tot het onderwerp sociale veiligheid. Zaken die van invloed kunnen zijn op de sociale veiligheid zijn: echtscheiding, sociale en psychische problematiek, gebruik van genotmiddelen, inkomsten-status van de ouders, maar ook de leefomgeving, etnische afkomst, geloof en cultuur.

### Reflectie

Competente professionals kunnen kritisch reflecteren op hun eigen handelen. Ze begrijpen hoe sociale processen verlopen en hoe deze inwerken op het functioneren van elk individu.

### Vaardigheden

Competente professionals beschikken over gespreksvaardigheden om informatie uit te wisselen en samenwerking aan te gaan. Ze kunnen competenties aanwenden om passend om te gaan met sociale spanningen en om knelpunten vanuit verschillende perspectieven te bekijken.

Voor de afspraken omtrent gedrag, zie kwaliteitskaart 1.25 gedragscode.

### **Schoolregels**

Op de Emmaüs hanteren wij schoolregels die voor iedereen gelden. Schoolregels geven kinderen houvast en voorspelbaarheid en daardoor een gevoel van veiligheid en zekerheid. Dit zijn voorwaarden die nodig zijn om te kunnen leren.

Voor de schoolregels, zie kwaliteitskaart 4.1 schoolregels.

### **Pestprotocol**

Alle kinderen op de Emmaüs moeten zich in hun schoolperiode veilig voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen. Door regels en afspraken zichtbaar te maken kunnen kinderen en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze regels en afspraken. Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen stellen we alle kinderen in de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan.

Voor het pestprotocol, zie kwaliteitskaart 1.21 pesten.

### **Ongewenst en grensoverschrijdend gedrag**

Kinderen brengen een belangrijk deel van hun tijd door op school. De school moet een prettige omgeving zijn om in te verkeren. Iedereen op school moet zich veilig en geaccepteerd voelen en moet respectvol met elkaar omgaan. Deze gedragskaart biedt een vaste aanpak wanneer een leerling de schoolafspraken overtreedt en hiermee ongewenst en/of grensoverschrijdend gedrag laat zien. De kaart draagt bij aan een éénduidige aanpak.

Voor de afspraken omtrent ongewenst en grensoverschrijdend gedrag, zie kwaliteitskaart 1.7 ongewenst en grensoverschrijdend gedrag.

### **SCOL**

De Sociale Competentie Observatie Lijst (SCOL) is een leerlingvolgsysteem voor sociale competentie, welbevinden en sociale veiligheid. De leerkracht kent de leerlingen en weet hoe zij zich gewoonlijk in allerlei situaties gedragen. Hij/zij kan het gedrag van de leerlingen goed plaatsen. De categorieën waarop de leerkracht observeert zijn: ervaringen delen, aardig doen, samen spelen en werken, een taak uitvoeren, jezelf presenteren, een keuze maken, opkomen voor jezelf, omgaan met ruzie.

Voor de afspraken omtrent SCOL, zie kwaliteitskaart ... SCOL.

### **Signalering**

Voor professionals die met kinderen en jongeren werken is soms onduidelijk waar geaccepteerd gedrag grensoverschrijdend wordt en hoe men hier preventief op in kan gaan. Er is behoefte aan een duidelijk kader om af te wegen welk gedrag wel getolereerd kan worden, en waar grenzen nodig zijn. En vooral ook, waar kinderen zich in alle veiligheid en respect op sociaal en seksueel gebied kunnen ontwikkelen. Met behulp van ons leerlingvolgsysteem, wordt de sociale ontwikkeling van een kind gemonitord.

### Leerlingvolgsysteem

In het kader van monitoring wordt van herhaalde en ernstige gedragingen notitie gemaakt in het leerlingdossier. Onacceptabel gedrag van of tussen in- en externe professionals en ouders bespreekt het bevoegd gezag met betrokkene(n). Indien nodig worden hierbij relevante professionals ingezet. Alle signalen worden in het leerlingvolgsysteem en het leerlingendossier vastgelegd. Het leerlingdossier is inzichtelijk voor u als ouders/verzorgers. Gegevens worden zo feitelijk mogelijk weergegeven. Scholen werken hierbij volgens de Wet Meldcode. De meldcode treedt in werking zodra de emotionele veiligheid van een kind in het geding komt. Voorbeelden hiervan zijn: echtscheiding, overlijden, verhuizing, psychosociale problematiek zoals pesten.

### Vlaggensysteem

In het vlaggensysteem worden de seksuele ontwikkeling en de motieven van seksueel gedrag van kinderen/jongeren uitgebreid besproken. Seksualiteit en grenzen worden onder de loep genomen aan de hand van 6 criteria:

1. Wederzijdse toestemming: beide partijen hebben duidelijk toestemming gegeven voor het gedrag
2. Vrijwilligheid: alle betrokkenen zijn vrij van dwang of verleiding in een seksuele interactie
3. Gelijkwaardigheid: de partijen zijn voldoende gelijkwaardig
4. Ontwikkelingsadequaat: het gedrag komt overeen met wat van kinderen van die leeftijd wordt beschreven in de wetenschappelijke onderzoeksliteratuur
5. Contextadequaat: de context laat dit gedrag toe
6. Zelfrespecterend: het gedrag is niet zelfbeschadigend of vernederend voor het kind.

Aan de hand van deze criteria kan het seksueel gedrag gesitueerd worden op een lijn van acceptabel gedrag tot zwaar grensoverschrijdend gedrag.

Zie ook: Sociale Veiligheidsplan van de Sophia Scholen. Terug te vinden op onze website onder het kopje 'sociale veiligheid'.